

Karel Jindrák: Nadějkovské kasino

Kasino v Monte Carlu je ve světě známé víc, než falešná pětka. Méně známé bylo kasino v hostinci U Reichlů v Nadějkově. Jednoduchý venkovský hostinec u silnice s lucernou nad vchodem a s průchodní síňkou na dvůr. Tudy se vcházelo do lokálu a přilehlé kuchyně, ve které o masopustě bývalo rušno, právě tak, jako v sále za ním. Tam bývalo pódium pro jeviště, na kterém hrávali místní ochotníci, sdružení v čtenářsko–ochotnickém spolku Fikar, divadelní představení 4 až 6krát do roka. V přísálí byl úzký pokojík, a tam se scházela místní honorace na besedy. Pan hostinský býval dlouholetým obecním starostou, a kde byl obecní starosta, tam byl i obecní úřad se vším příslušenstvím, protože na radnici jsme se v té době nezmohli.

Chodit do hospody se zdálo představitelům místní veřejnosti dosti nedůstojné, a tak si pokojík přejmenovali vzosným jménem „kasino“. Nebyla v něm ruleta, ani se tu nehrály hazardní hry, snad nejvýše volený či lízaný mariáš. Znělo to však hrdě! Tam tedy pod petrolejovou lampou, zavěšenou u stropu na drátěném „lustru“ s plechovým stínidlem, kolem dlouhého úzkého stolu, posedávala nadějkovská společnost, sestávající s panských úředníků: správce Antonína Sekyry, lesního Josefa Kepla, obchodníků Eduarda Steinera, Gustava Fischla, Heřmana Kaufmanna, lékaře MUDr. Jana Blabola, kaplana Kozáka, poštmistra Mórica Steinera, učitelů Matěje Hausera, Emila Makeše, Františka Fikera a sem tam i některého z četnických strážmistrů, kteří se u nás střídali od doby, kdy strážmistr Culka se odstěhoval do Sedlce.

Řemeslníkům se nedostávalo času ani peněz na delší posezení, a tak si jen občas zaskočili do lokálu na sklenici, když vydali mnoho potu za málo peněz. Ať to byl kovář, truhlář, tesař, hrnčič, švec, krejčí nebo kolář, všichni měli „vysoko do žlabu“, byť se snažili sebevíce udělat a odvést dobrou práci. Oni totiž i jejich zákazníci, kromě vzácných výjimek, nebyli na tom o nic lépe, a ty výjimky zase chtěly hodně za málo. Sotva který z mistrů poctivého cechu řemeslnického, v obci ustanoveného již v první čtvrtce minulého století, měl kousek pole na doplnění obživy svých početných rodin – ale zato muzikanty byli skoro všichni. Však je k tomu kantoři od malička vedli! Každý krejcar byl dobrý, který jim z toho vedlejšího pramene tryskl o pouťové, posvícenské nebo masopustní zábavě a také o svatbách a pohřbech. Sobě i druhým vyhrávali pro radost nebo potěšení a někdy i pro útěchu.

Mezi „štangasty“ popíjejícími „vysokochlumecké“ z knížecího pivovaru Lobkowiců, libujícími si, že je jako „malvaz“, pro radost pana hostinského, nikdy nezasedal kolega z povolání, „obchodník s peřím, sklem a kůžemi“, jak hlásila firma nad dveřmi domu č. 65, a to Leopold Vogel. Jistě ne proto, že sbíral králičiny, běhal s rancem či sklenářskou almárkou na zádech po vsích a vlastnoručně obdělával nevelký kousek pole na Skalnicích – spíše proto, že každý krejcar na dlani dvakrát obrátil, než jednou vydal a krejčárky měl moc rád.

Dvě černostrakaté kravky popásal za něj syn Ludvík. O tom tvrdíval, že se mu nevyved. Nekolovala v něm totiž tak prudce obchodnická krev, jako v tatíkově, který rád „kšeftařil“, dokonce i na úroky půjčoval, když se někomu nedostávalo, a nechtěl shánět ručitele do Reifaisenky. Nedivte se, že si za ochotu dal zaplatit velký úrok, podle hloupého rozumu chytře počítaný. Vždyť on chudák si ani tu sklenku piva nedopřál i při sebelepším kšeftu. To aby děti mohl dát studýrovat a udělat z nich pány, nejspíše advokáty, to byla branže, ve které viděl budoucnost.

Samozřejmě, na všechny se nedostalo, Ludvík zběhl i z kupectví, aby raději vypomáhal v hospodářství a pásl krávy. Do světa se mu ani moc nechtělo jít hledat štěstí, i když ho tam starý, zapřahaje krávy do vozíku a vztekem prskající, posílal slovy: „Ludvíku, setsakra, nech toho a jdi si hledat práci!“ Ludvík, obstarožní mládenec, trochu šmajdající, zdvihl čepici – placatku z olysalé hlavy a s hlubokou úklonou žoviálně odpověděl: „Phane Vogel, neračte se rozčilovat, proč bych já chodil hledat práci, když jsem žádnou neztratil!“ A zas, jako by se nechumelilo, vzal postraněk a uvazoval druhou krávu za rozporku. Vydal-li se přeci někdy ráno na cestu, večer se určitě vrátil.

Stoický klid Ludvíkův starého pána ještě více popouzel, ale co mohl dělat! Vždyť bez Ludvíka by to doma ani dost dobře nešlo. Pokud se týče hádek, ty byly u Vogelů na denním

pořádku. Někdy dělal Ludvík starému pánovi leccos i naschvál, nebo dokonce obráceně. Když například protahovali úzkým průjezdem žebříňák, starý u oje táhl ven, paní Vogelová tlačila vzadu kupředu a Ludvík uprostřed zase tlačil zpátky, volaje na pana Vogela: „Phane Vogel, brzdit, brzdit, jde to s náma s kopce!“ , jen oby otce popíchl k větším lamentacím. To aby z té kontraverze měli také něco kolemjdoucí, protože Ludvík měl smysl pro humor, a ten si snad uchoval i na otepi slámy v průjezdě, když se do něj zahryzla španělská chřípka, aby ho navždy umlčela. Pan Vogel byl toho domnění, že si z něj Ludvík zase utahuje a tak ani doktora nezavolal, a on to bral tentokrát docela vážně – kluk sakramentská!

Pan Vogel do hospody ani do kasina nechodil, to přenechával větším pánům, kteří si to mohli dovolit. Páni Steinerové si to dovolit mohli, třebaže jejich dědeček byl ještě stoprocentním proletářem.

Eda Steiner byl starým mládencem s přistřiženou bradkou a postavou reprezentující vlastníka místních i přespolních realit. Držel bývalý panský ovčín na Nepřejově s příslušnými pozemky, pole na Homolích, Hronův Vrch a Rajnišovinu, kde měl čeledína s děvečkou, a pak dům čp. 19 s obchodem koloniálním a poštou, kterou vedl bratr Móric, malý, pohyblivý človíček, jinak také rabín místní početné obce židovské. Ta tu měla také svoji synagogu a hřbitov u Nosetína.

Eda měl dva až tři koně, které zvláště miloval a k nim kočího se služkou, v krámě pak příručího, nebo krámskou, samozřejmě pak také několik kusů hovězího dobytka. Domácnost vedla jeho švagrová, která, jako bratr Móric, v krámě vypomáhala. Tato žena měla velký smysl pro obchod. Dobře si pamatovala paniku z r. 1893, kdy hořel Nadějkov a lidé přišli hasit i do krámu, kde nic nehořelo! Proto také, když se v krámě objevili lidé z Růžené, hned volala manžela: „Móric, jdi do krámu, jsou tam Růžeňáci!“ Pokud se týče obchodního ducha, říkal MUDr. Blabol, že když lidé neměli peníze a chodili na dluh, vždy po jejich odchodu vznesla dotaz na manžela: „Móric, psal jsi?“ A po jeho kladné odpovědi dodala: „Já jsem taky psala.“ To aby se nezapomnělo, i když to pak bylo počítáno dvakrát.

Jinak Eduard vypadal docela solidně i s ohmatanými klopami kabátu a venku s havelokem. Babil-li se v krámě se zákazníky, míval vždy palce zastrčené za vestou.

Móric byl značně sečtělý. Jako poštmistr měl možnost dříve, než poštu roznesli, si ji důkladně pročíst. Mnoho odběratelů novin sice tehdy nebylo, docházel jenom agrární Venkov, Národní politika, Prager Tagblatt pro vrchnost, a snad i Humoristické listy Vilímkovy. Pan farář několika zbožným osadníkům předplácel Svatého Vojtěcha, ochotnická knihovna odebírala Světozor a Zlatou Prahu. A to bylo téměř všechno, co místní listonoši, Jan Dvořák a Karel Šitner, z novin roznášeli. Karel Šitner chodil denně s poštou a pro ni až do Střezimíře a nosil ji v nůši do Nadějkova. Jan Dvořák chodil zase po Nadějkově a po vsích ji roznášel Rudolf Janoušek. Chodil také až na Duškánku a do Vlksic. Dlouhou cestu si krátil memorováním divadelních úloh, které některý neméně horlivý ochotník či ochotnice úhledně z divadelní knížky rozepsali. Jedna knížka musela totiž postačit všem dohromady i s nápovědou. Janoušek hrál úlohu cestou, předříkával ji nahlas, a slovům dodával důraz gesty obou rukou. Nezasvěcený pozorovatel míval dojem, že to s tím listonošem není nějak v pořádku. Ale bylo! To jen ta ochotnická horlivost se gesty a samomluvou dostávala na povrch a budila zdání potrhlosti.

Ochotníci bývali dochvilní a svědomitě se učili jim přidělené úlohy, ať to byl Rudolf Janoušek, Marian Václav Janda, Václav Vacek, František Dvořák, vulgo Skokánek, Karla Fikrová, Marie a Anna Dvořákovy, či Marie Kaprálová, Růžena a Marie Kaufmanovy, děvčata Duchoňova, nebo sám režisér MUDr. Jan Blabol a další, se vždy jako na povel dostavili na zkoušku včas, tak jak byla sjednána a cvičilo se o sto šest.

Však si to staří i mladí pokládali za čest, vystoupit na prknech místního hostince „U Reichlů“ (*dnes Hovorkovi*), později „U Jandů“, nebo „U bílého lva“ (*později Ctiborovi*), kde lvem byl sám hostinský Jan Kálal, uzenář jak se sluší a patří, s bílou zástěrou a hostinskou čepičkou (sametovou s vyšíváním), kterému, když se častěji podíval na dno sklenice, bylo hračkou vyházet celou hospodu na jednu hromadu. On už svým zjevem budil respekt, třebaže jinak byl dobrák od kosti a kuřeti by neublížil. Pohled jeho modrých očí byl dětsky milý a vlídný až do té doby, než „to do něj vjelo“. To pak nestrpěl nic v cestě a „všechno ven, bude se bílit!“ a vybilil jedna dvě, jen se

po hostech zaprášilo. Mnozí ani nečekali, až se jich dotkne ruka páně hostinského a hrnuli se napřed, aby s nimi měl uspořenou práci.

Vybílit hospodu „U Reichlů“ odshora dolů dokázala svým rezolutním zákrokem a vystoupením i paní hostinská-starostová Reichlová. Stávalo se tak někdy o pouťové nebo posvícenské muzice, když hostům chlumecké pivo stouplo do hlavy a pak z rozjařenosti práskli sklenicí o stůl až zazvonila, udržela-li se pohromadě.

„A vy sakra chásko! Já vám ukážu mlátit mi sklenice!“ spustila paní hostinská hezky zostra s podepřenými boky a to už na dokončení „kázání“ nečekali ani muzikanti, sedící v pozadí sálu na jevištní tribuně. Přestože v sále bylo nabito a do té chumelenice se jim nechtělo, vyskákali otevřenými okny, kterými se valila pára z rozjařených hostů. Někdy skákali se svými trumpetami a klarinetami, jindy i bez nich, podle toho, jaký měli kvalt. Ani pivo nepostačili dopít, které jim dali místní „bojaři“ za zahrání sóla.

Pan hostinský sice huboval také, ale tak rázným jako jeho „sedmá svátost“, přece jenom nebyl. Ta udávala tón často i v kasinu, když si k hostům přisedla, a každý si vážil její autority, neboť „vosoba“ to byla důležitá a „rozlít si ocet“ u paní starostové, to si přece jenom nikdo netroufl. Paní starostová mívala rejstřík „silných slov“ a nikdo jí neuhnul ani nepostačil, když z nepřeborné pokladnice počala vybírat jeden skvost za druhým. Nepřejte si vidět ani slyšet, jak se při tom blýskalo a hřmělo!

Jinak usedlá, rozložitá a rozšafná paní hostinská dovedla potěšit i politovat, podle toho, jak příležitost vyžadovala. U příjmení kladla obvykle koncovku „-uj“, tedy „Reichluj, Sazimuj, Kapráluj, Novákuj, Hermuj a podobně. Aby se to nepletlo, přidávala každému ještě nějkou přezdívku: Tatar, Maďar, Vykulenej, Steinýrek malej a velkej (to jako Móric s Edou), Hanták-Uhrák (sloužíval jako voják v Maďáriu a odtud si přinesl i něco z maďarského jazyka a tím pak čestoval i krávy na pastvě, nebo maďarčil i doma). Mému otci Janu Jindrákovi, od té doby co počal nosit bílé dlouhé vousy na bradě, došla si paní souseďka do samého nebe pro nejvyšší titul: Buchotec. Chodívala totiž občas do kostela a tam na hlavním oltáři je obraz Nejsvětější Trojice, jak ho vymaloval oblíbenec paní hraběnky, akademický malíř Karel Beck. Na obraze vídala právě takového starce s bílými šedinami kolem holé hlavy a bílou dlouhou bradou. Teď, co souseď nosil vousy na bradě, zdálo se jí, jako by z toho obrazu zrovna vystoupil a ožil. Však bradu si nenechal tatínek narůst jen tak pro nic za nic. Byl to němý protest proti válce, když ji Rakousko-Uhersko vypovědělo Srbsku a řekl si, že ten smutek bude nosit, dokud válka nepomine. A nosil! Vždyť také jeho počín přetřásali v kasinu. Stázmistr Krátký tvrdil, že je to rusofil, a obchodník Fischl zase říkal, že je „politisch verdeutschig“ a že by se měl postavit pod policejní dozor.

Tatínek noviny četl jen v hostinci, když zašel k souseďovi. Sám odebíral jen „Posla záhrobního“ Karla Sezemského z Nové Paky a pak jen odborné časopisy včelařské a králíkářské. Choval včely v úlech vlastnoručně vyrobených a namalovaných, a králíky. Považoval odborné vzdělání za důležitější, než pěstování neplodné politiky. Peněz neměl nikdy nazbyt, protože i výdělek byl odjakživa skromný a my děti jsme se odmalička učily šetřit a hospodařit s málem. Jelikož nám chtěl na stará kolena zajistit nějaký důchod, ukládal od našeho narození po korunce po dvou měsíčně, nebo čas od času na starobní pojistky u Zemského penzijního fondu v Praze s úmyslem, abychom jednou, až si sami vyděláme, jsme skládali další splátky na stáří a nebyli nikomu na obtíž. Myslel kupředu a snažil se racionálně hospodařit s málem, s knížkou v ruce, ne postaru, ale nově. Proto se časem stával rádcem i jiným ve včelaření, králíkářství, ovocnářství i jiných oborech. Všude hledal cesty k pokroku a že pěstoval kdysi spiritismus, zůstával věrným odběratelem tohoto tisku i později, kdy „citýrování duší“ se mu zdálo nežádoucím.

Spiritismus měl pro tatínka své opodstatnění, protože bez účelu nic nedělal. Touha po poznání věcí i příčin ho k tomu dovedla. Byl už kdysi jednou ženat a měl dceru Blaženu, se kterou žil po smrti záhy zemřelé manželky až do jejích šestnácti let. A tehdy se to stalo. Byla taneční zábava u souseďa, kam dcerka přes zákaz otcův se šla podívat, snad z popudu kamarádek. Otec, dověděv se, že tam Blaženka je, došel do hostince pro ni a veřejně ji pokáral. Byla tehdy přísná morálka! Děvče si pokárání vzalo příliš k srdci a trochu se také stydělo a domů se již nevrátilo. K hlubokému zármutku otcovu se utopilo v Malijováku, kde druhého dne nešťastný táta dítě hledal

a našel.

Odešla žena, odešlo dítě, a on jako jedináček zůstal ve světě sám, opuštěný a s výčitkami v srdci. Co mu zbývalo, než obrátit se k „blouznivcům našich hor“ a hledati u nich útěchu a spojení s neznámým světem, kam mu odešly duše tak blízké. Člověk hledající, chtěl se dozvědět, je-li a co je tam, kam lidé odcházejí. Byl-li spiritismus v Nadějkově pěstován již před tím, těžko říci, neboť není pamětníků, ale na sklonku minulého století a počátkem století dvacátého se tu zasedání kolem stolku pěstovalo v několika chalupách. Nebylo to vždy hledání pravdy, někteří to považovali za zajímavou zábavu, obestření sítí pověr.

V době, kdy tatínek již „nezasedal“, přišla jednou pozdě večer sousedka, paní hostinská a spustila: „Božeotče zasedni! Ten člověk Kozákuj ved voly na jarmark a už je tak pozdě a ještě se nevrátil. Jistě se mu něco stalo! Někdo ho třeba přepad a sebral mu peníze. Dyť to není možný, aby tu už nebyl, od rána, a je deset. Zasedni Božeotče! Voni ti dušičky povědí, co s ním je, nebo co se s ním stalo!“

„Buchotec“ se k tomu neměl a jen utěšoval starostlivou sousedku, že její známý z Vraťšova na trhu asi dobře prodal, sešel se se známými, zašli do hospody a někde tam popíjejí, mají náladičku a domů se jim nechce. Trochu tím sousedku uchlácholil, ale pak přece jen „zasedl“ k společku bez hřebíků, položil na něj ruce, soustředil mysl a čekal. Po chvíli se stolek pohnul, dávaje tím znamení, že je příležitost k dotazům. Znamení stolku jedno klepnutí značilo zápor, dvě klad. Vyvolávající pomalu odříkával po dotazu abecedu a po klapnutí se znova vracel. Nebo pomocí trojhránku s dvěma nožičkami a jedním otvorem pro tužku, pod kterou byl podstrčen papír a písmena odpovědí tam byla psána. Dotázal se, zda mu může stolek odpovědět, kde soused mešká. Stolek dal odpověď, že ano. „Je na trhu?“ – „Ne.“ – „Je na cestě?“ – „Ne.“ Aby věc urychlil, uchýlil se k abecedě. Stolek vyťukal „společník“. Tatínek vstal od stolku a řekl sousedce: „Vždyť jsem Vám to povídal, že s nějakým společníkem zapijí dobrý prodej, tak jaképak starosti!“

Ale paní hostinská jeho názor nesdílí. Spíná ruce nad hlavou a volá: „Pětranná hodino! Že je to Společník u Lhoty, že on tam chudák zabloudil a utopil se! Pro umučení Boží, musím vzbudit chlapy, aby se tam šli podívat!“ A vyběhla z domu. Sněhu bylo všude plno, soused šel a šel, odbočil z cesty, nebo si ji chtěl zkrátit a dostal se nad Společník. Tam byly vykopány otvory pro ryby, pokryté jen nízkou vrstvou ledu a zakryté sněhem, a tam ho také v noci našli utopeného. Paní hostinské se její tušení vyplnilo.

O několik let předtím se stala v Praze velká loupež v klenotnictví. V novinách psali, že policie marně pátrá po lupičích. Tatínek tehdy ze zájmu „zasedl“ a stolek vyklepal: „pravda, outrata“.

„To je mi k smíchu! To se rozumí, škoda se stala a outratu jistě lupič udělal, když nabyt takové jmění.“ Přesto napsal do Prahy na policii ta dvě slova. Asi za čtrnáct dní se dočetl v novinách, že pachatele chytili, byli to Pravda s Outratou! Tak přece stolek nelhal a často prozradil víc, než věděli ti druzí.

My jako kluci jsme pásali na drahách, kde bylo o zábavu vždycky postaráno. Většinou jsme pásali na „vysokých drahách“, u Toningerova lesíku s Honzou-Středákem, který tam pásal dobytek páně starostův. Z Vídně ho poslali šupem do domovské obce, byl o mnoho let starší a chodíval i s flašinetem, protože měl jednu ruku chromou. Dobře jsme s ním vycházeli, třebaže se o něm říkávalo všelicos: že je to šmaták, že rád krade, a proto že má tu roku chromou, že přes ni dostal, když byl v polepšovně. Kdo ví, jak to opravdu bylo. Lidé si možná leccos přibásnili a udělali z komára velblouda. Jedno bylo jisté, že Jan Kubec, námi řečený Honza Hic neb Středák, se narodil kdesi ve vídeňské porodnici, neznal ani matku, ani otce, ale často si na pastvě pobroukával tu svou zamilovanou: „Wien, Wien, nur du allein...“ a do Vídně se moc rád vracel, přestože Vídeň o něj nestála, jelikož byl vždy bez groše a takoví lidé nebyli nikde vítáni.

Náš Honza dělával někdy také číšníka v kasinu. Jednou, když mu Honza přinesl zas plnou číši, obrátil se na něj pan správce Sekera a bodře se ho zeptal, zda by mu jako nějaký ten svůj šibalský kousek neukázal, když jako o něm říkají, že dovede tak dobře leccos „šlouhnout“. Honza se rovněž usmál, sklonil se k panu správci, a do vousů povídá: „Vědí, vašnosti, dyť já žádnou takovou zručnost nemám. To jim snad někdo napovídal. Kdyby takhle ale něco káplo, tedy bych se

vynasnažil,“ dodává jen tak jako pro sebe. Pan správce, bera si noviny, a poloobrácen k Honzovi dodává: „Ale kápne, Honzíku, kápne, až nám něco ukážeš.“ Honzík jako by nic. Obchází hosty, sbírá sklenice, odnáší k výčepu a plné staví zase před hosty, mezitím, co se společnost všelijak baví, někdy i na úkor svých bližních. Honzík, jak ho v návalu dobré nálady pojmenoval pan správce, pomalu a opatrně staví sklenice na stůl v těsné blízkosti tělnatého vašnosti. Podívá se mu přes rameno do rozložených novin, jako by i tam ho zaujal nějaký inzerát. Ta pravá chromá ruka se mu stále třese jako vždy – pak obejde stůl a vytratí se. Po chvíli pana správce napadá, jak ten čas letí, a že by se měl podívat na hodinky. Mívá je na řetízku u vesty a nápad proto možno snadno realizovat. Jenže co to – hodinky nejsou na svém místě. Pan správce koukne pod stůl, mimoděk si sáhne i do náprsní kapsy, do kapes kabátu, ale hodinky nikde. Že by je byl zapomněl doma? Vždyť přece se mu zdá, že se už na ně jednou v kasinu díval. Chvíli uvažuje, kam že by se hodinky poděly, a tu mu jako bleskem kmitne myšlenka na Honzu, který u výčepu podřimuje. Zdvíhá se a mezi dveřmi volá do šenkovny: „Honzíčku, pivo!“ Coby dup je tu Honzík s pivem, jako by ani nedřímával. Pan správce, když mu Honza staví sklenici na tácek, jaksi rozpačitě povídá: „Podívej se, Honzíku, tos mi vyved taškařinu s hodinkami. Tak honem je naval.“ – „Ale vašnosti, co si to o mě myslej! Já a vaše hodinky! To bude nějaký omyl!“ – „Žádný omyl, Honzíku. Tys mi ty hodinky vytroubil. A tady máš diškrecí za ukázkou tvého kumštu,“ - strká pan správce Honzíkovi do ruky tři šestáky. „Služebník, vašnosti,“ uklání se zdvořile Honzík, a zase se zdvořile přiklání k panu správci a šeptá mu polohlasně do ucha: „Podívají se do sousedovy kapsy.“ „Tak to voni jsou takovej pajzák,“ se smíchem se obrací pan správce na učitele Hausera, který si pokojně nacpává svou dlouhou dýmku, aniž slyšel tlumený rozhovor, který pan správce s Honzou vedl. „Co to povídáte, já a pajzák!“ udiveně se obrací na správce Hauser a počíná se zlobit. „No nic ve zlém, kantůrku, nic ve zlém, ale podívej se do kapsy, jestli tam nemaj moje hodinky.“ – „Co si to o mně myslíte, pane správce! Vaše hodinky v mé kapse? To přestává všechno!“ dopáleně odsekává učitel, a přesto si sahá do kapsy. „Hrome, co to? Hodinky! Jak se tam mohly dostat?“ – „Jak se tam mohly dostat? To by vám snad mohl povědět tuhle Honzík a jeho kumšt!“ docela žoviálně vysvětluje pan správce udivenému učiteli.

Zasmáli se té Honzově taškařině všichni, i s Heřmanem Kaufmannem, který jinak měl pro smích uděláno, ale každopádně si slibovali, že už Honzu pokoušet nebudou. Což kdyby ho to jednou opravdu svedlo? Pan správce si liboval, že mu to pokušení celkem dobře a lacino dopadlo, Eda Steiner se pochichtával, Fikker se dobíral Hausera a Fischl zase ohledával kapsičku s hodinkami, jestli snad mu je také Honzík neodčaroval.

Paní hostinská, dověděvši se tu novinu, si odplivla a povídá ustrašenému Fischlovi: „Honza je kanec, ale u nás nikdy nikomu nic neukrad a můžeme se na něj spolehnout. Tak Fischlíčku, žádnou starost, to jenom ukázal, co by moh', kdyby chtěl.“ Ten tvrdý „přídomek“ k Honzovu jménu neznamenal nějaké zneuctění. U paní hostinské to bylo skoro jako polichocením, skoro jako když řekne „chlapík“, nebo „pašák“. Muselo se to tak brát, protože takových těžkých kalibrů užívala paní hostinská - jako koření v kuchyni - docela běžně mezi pány i kmány. Bylo jí to fuk, a ani ji nenapadlo, že by takové „sloveso“ se mohlo někoho dotknout. I to zdrobnělé „Fischlíčku“ si mohla dovolit jen ona k tak povznešenému pánovi, jako byl pan Gustav Fischl, obchod textiliemi čp. 5. Prodával jen vysoce kvalitní zboží, které bylo známé v celém širém okolí. Látky byly, pravda, dražší, ale lidé si je nemohli vynachválit, byly k neroztrhání.

Pan Fischl vypadal, jako by ani na venkov nepatřil. Byl prostřední postavy, vždy pečlivě ustrojen, důstojného vzezření, s černým „kartáčkem“ pod nosem, a na očích cvikr s černou obrubou. Jinak však to byl germanofil každým coulem, ač se snad dovedl víc nadchnout pro Německo než pro staříckého mocnáře, i když i jemu byl věrný a sloužil tělem i duší. Imponovala mu prušácká síla a říznost, a kdyby byl mohl rozhodovat o nás, prý bychom tu nebyli ani od jedenácti do dvanácti. (Kdyby se byl narodil o půl století později, asi by se byl dožil zklamání v těch, s kterými tak stoprocentně držel.) Češi mu moc sympatičtí nebyli, třeba se tu někde narodil a na jejich přízni založil svou celoživotní existenci. Ale to už tak v životě bývá – od koho máme, toho si nevážíme, a rádi pošilháváme jinam. Při výměně názorů za stolem v kasinu se občas utkal s lesním Keplem a s kantory, protože ti byli zase patrioti a nedali na Čechy, a vůbec na Slovaný, dopustit. Bohužel

museli připustit Fischlovu poznámku, že se mezi sebou příliš nesnášíme a nedovedeme držet pohromadě, jako jím vychvalovaná nordická rasa. Tak všelijak to ve světě chodí, a někdy i ten, kdo byl dole, se dostane nahoru, a i peníze, dobře uložené ve válečných půjčkách, vezme čert. Jak se pan Fischl tvářil po válce na nové zřízení jsme se nedozvěděli, protože někdy v roce 1916 dům v Nadějkově prodal místnímu lékaři a odstěhoval se do Městic a tam také nakonec následoval své pravověrné předky.

O panu lesním Keplovi jsem se zmínil v jiné kapitole tohoto kronikářského vyprávění: propagátor družstevní svépomoci, spoluzakladatel družstevního peněžního ústavu v Nadějkově, místní Reifeisenky neboli Kampeličky, společenstva s neobmezeným ručením. Byl řečníkem na hospodářských besídkách a podporovatelem pokroku v místě i okolí.

Matěj Hauser, učitel, neméně horlivý ve výše uvedených věcech. František Fikker byl talentovaný muzikant a skladatel a o panu správci Sekyroví vím jen tolik, že uměl hodně křičet a křikem naháněl hrůzu klukům, kteří neodolali panskému poli s hrachem, když baňaté lusky zrovna volaly po utrnutí. Znali jsme jeho křik moc dobře, ať to bylo u mlátičky, když křičel ve hluku stroje na nahluchlého starého Zemana „od potoka“ (*dnes bys už marně hledal doškovou chaloupku čp. 36, kde Zeman, který byl také ponocným, bydlel se svou rodinou – na tom místě stojí dům Kotnourových*):

„Zemane, dávat, dávat!“ nebo na babku Voborku či Márinu kostelníkovu, aby přidaly na tempu. Nosíval vždy na prsou dalekohled a jím daleko viděl. Hrachoviště na Homolích bylo často v jeho zorném poli, a tak jsme se my kluci měli před ním velmi na pozoru.

O našem panu doktorovi, který se v kasinu také občas objevil mezi stálými hosty, toho bylo napsáno již víc. Nerad chodil od domu dál než sto kroků, a proto i cesta do kasina se mu zdála být příliš daleká. Nejraději stával před průjezdem do svého domu na náměstí čp. 20, který tam na spáleništi po roce 1893 postavil (*dnes Steinbauerovi*). Postával tam, holohlavý, robustní pán s bardkou, s čepicí placatkou a krátkým doutníčkem, vyhlížeje pacienty. Pozoroval život kolem sebe a s každým kolemjdoucím rád pohovořil a ještě raději přidal nějakou anekdotu. Podařilo-li se mu posluchače rozesmát, a ono s mu to obvykle povedlo, zamnul si spokojeně ruce. „Anekdota se musí umět podat,“ říkával, a on ji podat vskutku uměl. Nám, bratřím ze Sokola, jehož byl dlouholetým starostou, mnohé z těch anekdot pověděl a svým vyprávěním dovedl dlouho bavit celou společnost. V místě byl stěžejním sloupem veřejného života a studentíci k němu chodili jako kuřata ke kvočně.

Kousek pod jeho domem bydleli Vogelovi, a rozumí se samo sebou, že z jejich výstupů a Ludvíkových šprýmů měl pan doktor nehoráznou švandu. Svým nemocným ordinoval „blabolín“ a „zevně“ a svého starého nepostradatelného kočího a fámuluse v jedné osobě, Martina Modlitbu s kaiserbartem (licousy na způsob císaře pána Franze Josefa) posílával pro „aqu pumpatu“ rovnou k pumpě na dvůr. Modlitba měl na starosti koně „Araba“, jak mu říkali, ale z té čistokrevnosti měl snad jedině to jméno. Lidé o něm dělali poznámky, že svítí žebrama, a že sotva plete nohama. Ale to panu doktorovi vůbec nevadilo a věřil víc jemu a Modlitbovi, než třeba železnici, obávaje se, že by se mohla srazit a proto vlakem nikdy v životě nejel. Nechtěl totiž o život přece jen tak pro nic za nic přijít, a byl přesvědčen o větší spolehlivosti své „archy úmluvy“, kočárku s koženou boudou, poněkud rozrachocenému, s lucernou u kozlíku. Že život měl rád, o tom svědčila i jeho modlitbička, kterou prý, jak sám říkával, vysílal denně k nebesům:

„Pane, kdyby se Ti zalíbilo jednoho z nás k sobě povolát (to druhou byla jeho „stará“), tedy jednoho si vem, ale mě tu nech!“ Z manželské dvojice se nebesům zalíbilo povolát dříve jeho, než ji, ale z nerozlučné trojice - Araba, Modlitby a doktora - byl přece jen posledním, když je osud začal dělit, jak plynul čas. Nejdřív došlo na Araba, pak na Modlitbu, a za drahně let i na jejich pána.

Pan doktor byl náruživým rybářem a rád vyjížděl až k Dolejšímu mlýnu a Duškánce na okouny, jichž tu v potoce bývalo dost a dost, hlavně v době „okurkové sezóny“, jenže ta u něho byla častější, než u novinářů. Tehdy se lidem ani moc stonat nechtělo, a muselo to být už hodně zlé, když si poslali pro pana doktora, aby pomohl v těžkostech, nebo zlámaninu napravil. Ale u těch zlomenin zase věřili víc sepekovskému Boubalíkovi, který napravoval nohy dobytku i lidem. Třebaže na to neměl diplom, byl to jeho obor, snad zděděný po předcích. Jinak se lidé kurýrovali podomácku

křenovou plackou, odvarem z černého bezu, lipového květu a medu, heřmánkem, pelyňkem, šalvějí či větrovým kořením, třezalkou, řebříčkem i plavuní, nebo si vařili masti z pryskyřice, medu, vosku i vajec. Někdy se nechávali dokonce zaříkávat a podkuřovat starou Hantačkou. Medicína byla tehdy mnohem jednodušší, než je dnes, kdy jsou stále nové a nové léky, antibiotika a podobně. Tehdy to tak ale chodívalo a pan doktor měl volna nazbyt. Když se někoho „chytal prant“, byl i on bezmocný a poslal nemocného do přčické nemocnice umřít – neumřel-li raději doma. Jít tehdy do nemocnice bylo jako obstarat si pohřeb, ovšem s komplikacemi.

Aby naplnil volný čas, byl doktor Blabol také dlouholetým režisérem a aktivním hercem v místním čtenářsko-ochotnickém spolku Fikar. A protože chodit do hořejší hospody se mu zdálo být příliš daleko, bylo jeho zásluhou přemístěno jeviště do obou dolejších hostinců, K „Jandům“ i k „Bílému lvu“.

A tak se pomalu i kasino rozpadlo a během první světové války vzalo za své. Stálé hosty si osud vybíral jednoho po druhém, až tu nezbyl nikdo.

I „Buchotec“ byl odvolán z pozemské pouti, se kterou se rozloučil posledními slovy: „Laus Tibi Kriste – Ave Maria.“ Také paní hostinská se pomalu sesýchala, posedávala kousek naproti na lavičce, to už hostinec měl zase někdo jiný, a jednoho dne ji uložili do rakve, olepené andělíčky, a do zkřížených rukou vložili růženec s modlitbičkami, ze kterých si v kostele předříkávala, a kolem dali myrtu a svaté obrázky – odešla tak za svými stálými hosty, kteří na našem hřbitůvku sní svůj věčný sen.

Obklopeni korunami košatých lip a kaštanů odpočívají po těžké lopotě života a na hrobech jim kvetou z jara narcisky, v létě karafiáty nebo jen travička zelená kryje ta předrahá semena.

Aby docela nezapadli do zapomnění, až zub času ohledá nápisy na jejich mohylách, chtěl jsem jen rukou neumělou pro paměť budoucím načrtnout několik obrázků z minulosti a svérázných postav, které jsem tu znal, s nimi žil a srostl. Nejsa povídkář ani spisovatel nebo dramatik, ale jen málo zběhlý kronikář, prosím za odpuštění všechny ty, o nichž jsem vypravoval i jejich potomky, aby mi neměli za zlé, nevystihl-li jsem dost dobře přirozenost jedněch a dotkl-li jsem se snad samolibosti druhých. Měly to být typy a tváře živých, jak se u nás se svým svérázem vyskytovali, jak cítili, pracovali a žili – a bez nichž by ta naše Čertova hrbatina nebyla celá.

Kdysi jsem četl v Humoristických listech aforismus, kterému jsem dal mnohokrát za pravdu : „Kdo chtěl by lidstvu chrámy stavět směle a proti lži být nejslavnějším rváčem, aj, toho často místo stavitele zlý osud učiní jen pomahačem.“ Tím pomahačem se cítím být i já dnes, když se snažím pohledět přes ruch a spěch kolemjdoucího života zpátky do minulosti, která se stále úžeji halí do pláště zapomenutí. Snad můj malý příspěvek napomůže čtenáři, aby při pohledu zpět zasvitla mu blikavá hvězdička v temnu noci a noc už se mu nezdála tak tmavou a neutěšenou, jako někdy mě, když jsem se ohlížel zpátky.

ze vzpomínek Karla Jindráka, kronikáře obce